

Innst. O. nr. 57

(2001-2002)

Innstilling frå finanskomiteen om lov om endringer i lov 10.juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner mv. (omdanning av sparebanker til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap)

Ot.prp. nr. 59 (2001-2002)

Til Odelstinget

1. INNLEIING - VAL AV HOVUDMODELL

1.1 Samandrag

I proposisjonen fremmes forslag om endringer i lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner mv. (finansieringsvirksomhetsloven - finvl.) som åpner for at sparebanker skal kunne omdannes til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

Bakgrunnen for forslaget er omtalt i punkt 1.1 og 1.3 i proposisjonen. Gjeldende rett er omtalt i kapittel 2 i proposisjonen.

I punkt 3.1 og 3.2 i proposisjonen er omtalt hhv. Banklovkommisjonens forslag til omdannelsesmodell (NOU 1998:14) og Sparebankforeningens forslag. Banklovkommisjonens forslag og høringsinstansenes merknader er omtalt under de enkelte punkter i kapittel 4 i proposisjonen.

Den vesentligste forskjell mellom de to hovedmodeller som er foreslått av hhv. Banklovkommisjonen og Sparebankforeningen ligger i reguleringen av det såkalte "oppkjøpsvern". Sparebankforeningens modell er bygget på at stiftelsen etter omdanningen skal utgjøre et vern mot "uønsket oppkjøp". Banklovkommisjonens forslag har ingen slike regler.

Det finnes ikke lovregler om "oppkjøpsvern" for andre finansinstitusjoner, og etter departementets syn synes det vanskelig å lovregulere et skille mellom "ønskede" og "uønskede" oppkjøp slik Sparebankforeningens forslag synes å forutsette.

Etter departementets syn foreligger imidlertid hensyn som tilsier enkelte særregler for oppkjøp av omdannede sparebanker. Det foreligger grunnleggende forskjeller mellom en selveiende institusjon (som en sparebank er) og et aksjeselskap eller allmennaksjeselskap (som en omdannet sparebank vil være). Det kan i dag ikke utøves eierinnflytelse i en sparebank (hvis en ser bort fra den begrensede innflytelse grunn-

fondsbeveiseiere kan utøve) og institusjonen kan ikke kjøpes opp. Det grunnleggende prinsipp i et aksjeselskap eller allmennaksjeselskap er imidlertid at aksjonærene skal kunne påvirke institusjonens virksomhet og drift gjennom den innflytelse stemmerett på generalforsamlingen gir, og aksjonærene kan i utgangspunktet fritt avhende sine aksjer til andre, f.eks. i en oppkjøpssituasjon. Omdannelse av en sparebank innebærer at en institusjon som ble etablert under "sparebankregimet" skifter identitet og blir et aksjeselskap eller et allmennaksjeselskap. Dette identitetsskiftet skiller et "omdannet" aksjeselskap/ allmennaksjeselskap - som forutsettes å bevare en sparebankorientert filosofi - fra andre finansinstitusjoner etablert som et aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, og denne forskjellen kan etter departementets syn tilsi enkelte særregler for en omdannet sparebank. Et sentralt element i en slik filosofi bør være å bevare uavhengighet. Opprinnelig var sparebankene ment å inneha en annen samfunnsfunksjon enn forretningsbankene, og kapitalbidrag fra stiftere og grunnfondsbeveiseiere ble gjort under forutsetning av at institusjonen skulle være underlagt sparebankloven og de særskilte begrensninger som følger av denne. Etter departementets syn er det derfor naturlig å videreføre enkelte elementer av sparebankregimet for omdannede sparebanker, slik at omdannede sparebanker reguleringsmessig kommer i en "mellomstilling" i forhold til sparebanker og alminnelige forretningsbanker. Som nevnt ovenfor, er nettopp den begrensede eierinnflytelsen og fraværet av oppkjøpsadgang et av de sentrale elementer i gjeldende sparebankregulering. Det synes på denne bakgrunn naturlig å videreføre enkelte særregler om eierinnflytelse og eierskifte også for omdannede sparebanker, selv om tilsvarende regler ikke skal gjelde for andre finansinstitusjoner som opprinnelig ble etablert som aksjeselskaper eller allmennaksjeselskaper. Motstykket

til en slik særregulering vil være at et aksjeselskap eller allmennaksjeselskap som er en omdannet sparebank under visse forutsetninger fortsatt skal benytte ordet "spare" i sitt firmanavn og være tilknyttet Sparebankenes sikringsfond. Se nærmere punkt 4.6 og 4.7 i proposisjonen.

Et annet spørsmål er hvordan slike lovregler om eierinnflytelse i og oppkjøp av omdannede sparebanker bør utformes. I den anledning vises til at restriktive lovregler som skal motvirke oppkjøp vil kunne medføre at aksjer utstedt av en omdannet sparebank prises lavere enn aksjer utstedt av banker som ikke er underlagt tilsvarende begrensninger. Slike lovregler vil i så fall motvirke selve hovedformålet med å åpne for omdanning, nemlig å bedre sparebankers tilgang til egenkapital til konkurransedyktige vilkår. Det antas også at en for streng regulering av stiftelsens eierskap vil kunne medføre et press i løpet av relativt kort tid for nye lovendringer, dersom formålet med en omdanning - det å kunne benytte aksjemarkedet som en bedre kilde for innhenting av egenkapital - ikke oppnås i tilfredsstillende grad.

Sparebankforeningen ønsker lovregler som skal motvirke såkalt "uønsket oppkjøp". I det konkrete tilfellet vil det kunne være vanskelig å avgjøre om et oppkjøp er ønsket eller ikke og dette vil kunne vurderes forskjellig avhengig av hvem som foretar vurderingen. Det kan tenkes situasjoner der enkelte aksjonærer (som for eksempel stiftelsen) finner et oppkjøpstilbud å være "uønsket" mens andre aksjonærer kan mene at oppkjøpet er ønskelig (og vice versa). Sparebankforeningen foreslår flere regler som tar sikte på å motvirke "uønskede oppkjøp". For det første foreslås at stiftelsen må eie mer enn 10 pst. av aksjene i den omdannede institusjonen for at banken skal kunne bruke begrepet "spare" i sitt firma og være tilknyttet Sparebankenes sikringsfond. Oppkjøpsvernet ved en slik regel ligger i den selskapsrettslige hovedregel om at en eier med andel på 10 pst. eller mer ikke kan tvangsinnløses, kombinert med hovedregelen i finvl. § 2-2 om at ingen i utgangspunktet kan eie mellom 10 og 100 pst. av en finansinstitusjon. I hvilken grad en eierandel for stiftelsen over 10 pst. utgjør et reelt oppkjøpsvern, vil derfor bero på hvordan de alminnelige eierbegrensningsreglene utformes. Disse reglene har vært gjenstand for en nærmere evaluering i NOU 2002:3. Dette forslaget er for tiden på høring. Slike lovregler vil ha betydning ved oppkjøp av alle typer finansinstitusjoner, herunder omdannede sparebanker. Departementet vil komme nærmere tilbake til dette i forbindelse med oppfølgingen av NOU 2002:3. Uavhengig av eventuelle endringer i eierbegrensningsreglene, slutter imidlertid departementet seg til Sparebankforeningens forslag om å knytte enkelte rettsvirkninger til at stiftelsen eier 10 pst. eller mer i en omdannet sparebank eller dens eventuelle morselskap, bl.a. rett og plikt til å benytte begrepet "spare"

eller "sparebank" i sitt firma og rett og plikt til å være tilknyttet Sparebankenes sikringsfond. Videre foreslås at slike stiftelser ikke skal være regulert av finansieringsvirksomhetsloven dersom eierandelen er under 10 pst.

Et annet element i Sparebankforeningens forslag til "oppkjøpsvern" er at stiftelsen bare skal kunne selge aksjer i sparebanken etter samtykke fra Kredittilsynet. Sparebankforeningen mener at desto mindre stiftelsens eierandel er, desto vanskeligere bør det være å få samtykke til salg. Banklovkommisjonen foreslår ingen tilsvarende regler. Departementet viser til at det "restriktive element" i Sparebankforeningens forslag ligger i at Kredittilsynet skal kunne avslå en søknad om salg av aksjer i en situasjon hvor stiftelsen og andre aksjonærer ønsker å selge aksjer. Det angis ikke nærmere i hvilke situasjoner slikt avslag skal være aktuelt, men departementet antar at nektelse etter forslaget skal kunne skje dersom et eventuelt oppkjøp fremstår som "uønsket" for myndighetene (men altså ønsket av stiftelsen og eventuelt andre aksjonærer). Departementet viser til at Sparebankforeningens forslag vil innebære at forvaltningen tillegges en ny form for skjønnsmyndighet, nemlig myndighet til å avgjøre om aksjonærer i et aksjeselskap skal kunne akseptere et oppkjøpstilbud. I tillegg vil de kompetente myndigheter måtte vurdere oppkjøpet etter de alminnelige konsesjonsregler. Departementet finner det unaturlig og lite hensiktsmessig å tillegge forvaltningen myndighet til å nekte stiftelsen å selge aksjer i den omdannede banken. Forvaltningen er underlagt klare begrensninger mht. hvilke hensyn den kan vektlegge ved avgjørelse av enkeltsaker, og departementet kan vanskelig se hvilke relevante hensyn som kan begrunne et avslag på en søknad om nedsalg som stiftelsen ønsker å gjennomføre (forutsatt at salget oppfyller andre lovbestemte krav, herunder lovbestemte krav som foreslått i denne proposisjonen), og som ikke kan ivaretas i den alminnelige konsesjonsbehandlingen av et eventuelt oppkjøp. Et ytterligere spørsmål er om det er behov for en slik konsesjonsordning i de tilfeller stiftelsen ønsker å selge aksjer i mindre omfang (dvs. i andre situasjoner enn i en oppkjøpssituasjon). Departementet mener dette spørsmålet bør løses ved departementets forslag om at stiftelsen ikke skal kunne selge aksjer i banken med mindre det foreligger et kvalifisert flertall i stiftelsen. Det antas derfor ikke å foreligge et behov for en særskilt konsesjonsordning som foreslått av Sparebankforeningen. Departementet vil på denne bakgrunn ikke foreslå en regel om at stiftelsens salg av aksjer skal være betinget av særskilt konsesjon.

Som nevnt over, mener imidlertid departementet det kan være hensiktsmessig å videreføre enkelte særregler om eierinnflytelse og eierskifte for omdannede sparebanker, selv om tilsvarende regler ikke skal gjelde for andre finansinstitusjoner som opprinnelig ble

etablert som aksjeselskaper eller allmennaksjeselskaper.

For det første vil departementet i tråd med Sparebankforeningens forslag foreslå å lovfeste at stiftelsen skal ha "et langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap og videreføre sparebanktradisjonen". Dette er sentrale elementer i gjeldende sparebanklovgivning. Den eierløse kapitalen i en sparebank ble bl.a. skutt inn under forutsetning av at disse elementer skulle videreføres. Det synes derfor rimelig at den institusjon som overtar aksjer som tilsvarende den eierløse kapitalen (dvs. stiftelsen) skal ha som formål å videreføre disse elementene gjennom utøvelsen av sitt eierskap i den omdannede sparebanken.

For det andre vil departementet foreslå å lovfeste at stiftelsen bare skal kunne selge aksjer i banken eller morselskapet dersom to tredeler av stiftelsens generalforsamling stemmer for et slikt salg. Sparebankforeningen har ikke foreslått en slik regel, men etter departementets vurdering er ethvert salg av stiftelsens aksjer en avgjørelse av en slik art at den bør likestilles med en vedtektsendring, og at det derfor bør kreves et slikt kvalifisert flertall.

Etter dette har stiftelsen en sentral rolle i reglene som tar sikte på å videreføre enkelte av de elementer om eierinnflytelse og eierskifte som finnes i sparebankloven. Stiftelsen vil bare inneha en slik rolle dersom stiftelsen eier en viss del av aksjekapitalen i den omdannede sparebanken. Det vises i den anledning til at en eierandel på mer enn en tredel bl.a. vil kunne blokkere fusjoner og vedtektsendringer. På sikt vil imidlertid stiftelsens eierandel kunne reduseres selv om den ikke selger aksjer, bl.a. som følge av kapitalutvidelser mv. Etter departementets syn bør derfor stiftelsen i størst mulig grad settes i stand til å delta i slike kapitalutvidelser mv. Det foreslås i tråd med Sparebankforeningens forslag enkelte lovregler som skal kunne legges til rette for dette. For det første vil stiftelsen selv kunne utstede grunnfondsbevis og i visse tilfeller ta opp lån. For det andre foreslås å begrense stiftelsens adgang til å dele ut midler til allmenntilrette formål.

I enkelte tilfeller vil det kunne tenkes at stiftelsens eierandel er knyttet til et holdingselskap, som igjen eier aksjene i en omdannet sparebank. Dette er for eksempel situasjonen i den planlagte omdanningen av Gjensidige NOR Sparebank. Dette vil normalt innebære at stiftelsen vil inneha en særskilt rolle ved et eventuelt nedslag av aksjer i holdingselskapet. Etter departementets syn bør stiftelsen i tillegg ha en slik særskilt rolle dersom holdingselskapet skulle beslutte å selge aksjer i den omdannede sparebanken. Det foreslås derfor en lovregel som innebærer at også holdingselskapets eventuelle beslutning om salg av aksjer i en omdannet sparebank krever tilslutning fra stiftelsens generalforsamling med flertall som for vedtektsendring.

Ovenfor er det lovregler som drøftes. En omdannet sparebank, dens morselskap og eierstiftelsen kan uavhengig av slike lovregler fastsette vedtekter som regulerer eierkontroll og eierskifte i banken. Slike vedtektsbestemmelser vil på mange måter kunne tilpasses situasjonen i den aktuelle banken på en bedre måte enn tilfellet vil være for generelle lovregler. Etter det departementet har fått opplyst er alle omdannede sparekasser i Danmark i lov pålagt å ha vedtektsbestemte stemmerettsbegrensninger i fem år etter omdanningen. Lignende regler finnes etter det departementet har fått opplyst også for enkelte omdannede finansinstitusjoner i Storbritannia. Etter departementets vurdering vil det i mange tilfeller være naturlig at en omdannet sparebank eller dens eventuelle morselskap har vedtektsbestemmelser som viderefører enkelte elementer i gjeldende regelverk for sparebanker, herunder regler som begrenser eierinnflytelse. På den annen side vil behovet for slike vedtektsbestemmelser variere, avhengig av bl.a. stiftelsens eierandel i den omdannede banken. Departementet vil derfor ikke foreslå å lovfeste en plikt til at den omdannede sparebanken, dens morselskap eller eierstiftelsen skal ha vedtekter av et visst innhold om slike forhold. I stedet foreslås hjemmel for departementet til å fastsette regler om dette i tilknytning til konsesjonsbehandling av søknad om omdanning.

Med dette utgangspunktet vil departementet legge Banklovkommisjonens forslag til grunn i det videre arbeidet. Banklovkommisjonens forslag er grundig utredet av et bredt sammensatt lovutvalg, og forslaget har vært på alminnelig høring (inngikk som en del av forslagene i NOU 1998:14).

1.2 Merknader frå komiteen

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun, Torstein Rudihagen og Hill-Marta Solberg, frå Høgre, Svein Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, frå Framstegspartiet, Gjermund Hagesæter, leiaren Siv Jensen og Per Erik Monsen, frå Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, frå Kristeleg Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, frå Senterpartiet, Morten Lund, frå Venstre, May Britt Vihovde og frå Kystpartiet, Karl-Anton Swensen, tek dette til orientering og viser til merknader nedanfor i innstillinga.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Kongen skal kunne sette vilkår for å godkjenne omdannelsen, herunder vilkår knyttet til vedtektene. Disse medlemmer viser

videre til omtale i ulike steder i proposisjonen (særlig side 13) der det fremgår at Regjeringen ser for seg en ganske omfattende adgang til på denne måten å regulere omdannede sparebanker utover det som følger av lovregler gitt av Stortinget. Omdanning av sparebank til aksjeselskap gjør at institusjonene underlegges den regulering Stortinget tidligere har fastsatt for forretningsbanker. Disse medlemmer understreker at det ikke bør være hensikten at en omdannet sparebank i utgangspunktet skal operere under rammevilkår som avviker fra de som gjelder for andre banker underlagt samme rammelovgivning, og understreker videre at dette må være utgangspunktet når det eventuelt skal settes vilkår for omdanningen. Det vises her til proposisjonen side 11 hvor det nettopp er uttalt at "restriktive lovregler" kan ha betydning for prisingen av omdannede sparebanker, og disse medlemmer mener at tilsvarende restriksjoner i vedtekter e.l. har tilsvarende effekt. Disse medlemmer antar at de aktuelle vilkårene derfor i utgangspunktet bør begrenses til å sikre at omdanningen gjennomføres på en sikker og ryddig måte med vedtekter som ikke inneholder urimelige bestemmelser, og at stiftelsen blir etablert tilsvarende.

Disse medlemmer viser til at det ikke, som for stiftelsen, er foreslått i loven reelle tiltak for å sikre fortsatt sparebankorientering på selskapsnivå og at lovgiver ikke vedtar noen slik ordning nå.

Disse medlemmer mener at Regjeringen bør orientere Stortinget om hvordan den utøver sin godkjennelsesmyndighet, og ellers regulerer de omdannede sparebankene, i Kredittmeldingen, slik at Stortinget kan vurdere de faktiske rammevilkårene for de omdannede bankene.

Disse medlemmer viser til at det ikke er foreslått noen ordning som sikrer at grunnfondsbevisiere og andre interessenter gis informasjon om omdanningen og virkningen av denne. Disse medlemmer viser til at omdanningen fører til endret organisasjonsform og styringsform og at omdanningen vil ha bl.a. skattemessige virkninger for grunnfondsbevisierne. Etter disse medlemmers oppfatning bør det være selvsagt at grunnfondsbevisiere gis slik informasjon om omdanningen som setter dem i stand til å vurdere omdanningen og aksjene i den omdannede banken. Dette gjelder enda mer når grunnfondsbevisierne kan ende opp som aksjonærer i et holdingselskap i et konsern med flere typer av virksomhet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til sine merknader i Innst. S. nr. 87 (2001-2002) (Kredittmeldinga 2000), der disse medlemmer gikk imot å la sparebanker få omdanne seg til aksjeselskaper.

Disse medlemmer viser til at en fungerende finansnæring er helt sentral for et dynamisk næringsliv. Tilgjengelighet til institusjoner som kan finansiere

investeringer, og som har kompetanse til å vurdere investeringsprosjektene, er av avgjørende betydning for nyskaping og videreutvikling av norsk næringsliv. I denne sammenheng vil disse medlemmer understreke at finansinstitusjoner med norske eiere og hovedkontor i Norge har vesentlig bedre forutsetning for å holde seg oppdatert på norsk næringslivs utfordringer. Dette har derfor en sjølstendig verdi, særlig for næringer som er spesielt viktige for landet.

Disse medlemmer påpeker at norsk banknæring har gjennomgått en betydelig restrukturering siden finansmarkedene ble liberalisert. Dette har ført til en kraftig reduksjon i antall aktører, særlig når det gjelder forretningsbanker, men også i sparebanksektoren. Parallelt er flere store finansinstitusjoner solgt ut av landet. Resultatet er en norsk finansnæring som består av noen få store aktører, en rekke filialer av utenlandske og for en stor del tidligere norskeide banker, i tillegg til et fremdeles godt utbygd nett av større og mindre sparebanker.

Til nå har sparebankloven gitt en garanti for at sparebankene ikke kan kjøpes av andre enn sparebanker. Det betyr at sparebankene fremdeles har en relativt desentral struktur, og dermed er plassert vesentlig nærmere kundene sine enn hva tilfellet er for forretningsbankene. For næringer som havbruk, fiskeri og for en rekke mindre bedrifter i distriktene har dette gitt mulighet for å finansiere prosjekter som forretningsbankene vanskelig ville hatt forutsetninger for å vurdere.

En generell tillatelse til omdanning av sparebanker til aksjeselskap åpner for en omstrukturering av sparebanksektoren. Erfaringer fra andre land der man har åpnet for omdanning, har vist at aksjesparebankene har fusjonert med hverandre, og så i stor grad blitt slått sammen med forretningsbanker.

Et flertall på Stortinget gikk i behandlingen av St.meld. nr. 6 (2001-2002) Kredittmeldinga 2000 inn for å gi sparebankene omdanningsadgang. Dette oppfatter disse medlemmer som et klart linjeskifte i politikken på dette området.

Disse medlemmer har registrert Gjensidige NOR Sparebanks ønske om omdanningsadgang til aksjesparebank, med henvisning til et ønske om å holde egenkapitalkostnadene på et nivå som er konkurransedyktig i forhold til forretningsbankene som opererer på det norske markedet. Dette er etter selskapets oppfatning nødvendig for å kunne ha et konkurransedyktig nivå på tilbudet til bankkundene.

Disse medlemmer har forståelse for Gjensidige NOR Sparebanks spesielle behov, men mener allikevel at de totale samfunnsmessige hensyn taler mot å åpne for omdanning. Ikke minst vil en omdanning av landets desidert største sparebank til aksjesparebank innebære en klar svekkelse av grunnfondsbeviset som egenkapitalinstrument, noe som lett vil gi flere sparebanker motivasjon til å vurdere omdanning. Dermed

vil vi lett få en uønsket dominoeffekt der sjøl banker som ønsker å fortsette som sparebank, ser seg nødt til å gå inn for omdanning.

Disse medlemmer påpeker også at grunnfondsindeksen har gitt bedre avkastning enn Oslo Børs' totalindeks i perioden fra 1995-2001, og stiller seg undrende til at det skulle være så vanskelig å overbevise investorer om å satse på dette verdipapiret. Disse medlemmer vil i stedet for å åpne for omdanning av sparebanker, gå inn for en styrking av grunnfondsbeviset som egenkapitalinstrument.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Innst. S. nr. 87 (2001-2002) der dette medlem gikk imot at det ble åpnet for en generell omdannelsesadgang for sparebanker til å bli AS.

Dette medlem står fast på at når det åpnes for en generell omgjøringsadgang til aksjeselskap, er veien lagt åpen for oppkjøp og sentralisering. Det er vanskelig å se for seg at en stiftelse med en minoritetsaksjepost kan hindre en slik utvikling, ei heller går det fram av proposisjonen om departementet ønsker å hindre en slik sentralisering.

Dette medlem vil imidlertid, på tross av flertallets standpunkt om en generell omdannelsesadgang, understreke betydningen av å styrke grunnfondsbevisene utover de tiltak som er foreslått i proposisjonen og vil spesielt understreke behovet for å lempe på grunnfondsbevisforskriften sin begrensning når det gjelder fordeling av utbytte mellom grunnfondsbeviskapitalen og den "eierløse" ansvarlige kapital. Dette er etter dette medlems oppfatning likevel ikke en god nok sikring for å beholde minst ett trygt nasjonalt basert finansmiljø i Norge.

2. REGULERING AV GJENNOMFØRING OG VERKNAD AV OMDANNING

2.1 Vedtak om omdanning

2.1.1 Samandrag

Departementet slutter seg til Banklovkommissjonens forslag om at omdanningsvedtaket bør treffes med to tredels flertall i sparebankens øverste organ. Departementet viser til at vedtak om omdanning av gjensidige forsikringselskaper og kredittforeninger etter finansieringsvirksomhetsloven §2-19 sjette ledd treffes av henholdsvis generalforsamlingen og representantskapet. Disse organer tilsvarer forstanderskapet i en sparebank, og det foreslås ingen særskilte regler om en sparebanks organer som sådan i dette lovforslaget. Det foreslås derfor en tilføyelse i finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 sjette ledd om at vedtak om omdanning av sparebank skal fattes av forstanderskapet. Et krav om to tredelers flertall følger allerede av bestemmelsens tredje punktum og foranlediger ikke lovendring.

Det følger av gjeldende § 2-19 første ledd at vedtak om omdanning skal godkjennes av Kongen. Kongens kompetanse er delegert til Finansdepartementet. Bestemmelsen vil gjelde tilsvarende ved omdanning av sparebanker. Departementet mener at det i forbindelse med tildeling av slik konsesjon bør være adgang til å sette vilkår om at vedtektene i aksjeselskapet eller allmennaksjeselskapet skal inneholde regler som innebærer at elementer i regelverket som gjelder sparebanker videreføres for den omdannede institusjonen. Slike vilkår vil også kunne fastsettes i forhold til eventuelt morselskap til en omdannet sparebank. Slike vedtektsregler kan inneholde generelle stemmerettsbegrensninger eller stemmerettsbegrensninger for enkeltaksjonærer. I enkelte situasjoner kan det for eksempel være aktuelt å begrense stiftelsens eierinnflytelse dersom stiftelsen innehar en dominerende eierposisjon. I andre situasjoner kan det være aktuelt å begrense andre aksjonærers stemmerett. Det kan også være aktuelt å fastsette krav om eierbegrensninger i vedtektene. Det foreslås en bestemmelse i tråd med dette i et nytt punktum i § 2-19 første ledd.

2.1.2 Merknader fra komiteen

Fleirtallet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslag til finansieringsverksemdlova § 2-19 første led nytt andre punktum og sjette led nytt tredje punktum og at sjette led, gjeldende tredje og fjerde punktum, blir nye fjerde og femte punktum.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader til punkt 1.2, og går imot forslaget.

Disse medlemmer slutter seg imidlertid til forslaget om å presisere Kongens adgang til å sette vilkår i forbindelse med omdanning.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endring:

§ 2-19 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Kongen kan sette nærmere vilkår for godkjenningen."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader under punkt 1.2 ovenfor når det gjelder departementets adgang til å stille vilkår om innholdet i den omdannede sparebanken og dens morselskaps vedtekter. Disse medlemmer mener på dette grunnlag at det bare i unntakstilfeller kan være aktuelt å innføre andre begrensninger på eierinnflytelsen enn det som følger av stiftelsesmodellens fordelingsordning og av de almin-

nelige reglene for slike institusjoner som da vil gjelde. Disse medlemmer mener at Regjeringen i forbindelse med vurderingen av eierbegrensning og eierkontroll i finansinstitusjoner, jf. NOU 2000:3, må komme tilbake med forslag til lovregler som gjelder også for omdannede sparebanker.

2.2 Stiftelsesmodellen

2.2.1 Samandrag

Departementet viser til at Banklovkomisjonens forslag bygger på gjeldende regler for omdanning av gjensidige forsikringsselskap og kredittforetak. Omdanning av gjensidig forsikringsselskap og kredittforetak kan etter gjeldende rett, i tillegg til stiftelsesmodellen, også gjøres ved at aksjene fordeles blant foretakets kunder. Departementet er imidlertid enig med Banklovkomisjonen i at denne modellen er mindre hensiktsmessig ved omdanning av sparebanker og kan i det vesentlige slutte seg til Banklovkomisjonens begrunnelse. Det foreslås således at omdanning av sparebanker skal gjøres ved stiftelsesmodellen. Det vises til forslag til endring § 2-19 tredje ledd.

De nærmere rettsvirkninger av omdanningsvedtaket vil følge av finansieringsvirksomhetsloven § 2-20. Det foreslås ingen særregler for sparebanker, med unntak av regler for bruk av begrepet "sparebank" i firma og regler om medlemskap i sikringsfond.

Hovedregelen etter sparebankloven § 28 er at overskudd (om ikke annet er bestemt) blir tilbakeholdt i sparebanken, og legges til sparebankens fond. Legges ikke slikt overskudd til sparebankens fond, skyldes dette at grunnfondsbevisiere har fått utdelt en del av overskuddet, eller at midler eventuelt blir delt ut til allmennyttige formål. For å sikre at grunnfondsbevisiere ikke tildeles en andel av sparebankens resultat som er urimelig i forhold til kapitalens bidrag til resultatet, er det fastsatt nærmere bestemmelser om størrelsen på dette utbytte i forskrift om grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper § 14.

Kapitalakkumulering og fordeling av det økonomiske resultat er annerledes i sparebanker enn i aksjeselskaper. I aksjeselskaper betjenes egenkapitalen ved at hver aksje har lik rett til utdeling av utbytte. Bak hver aksje står det like mye aksjekapital. Selskapet kan bli tilført ny egenkapital ved å tilbakeholde overskudd, som kan legge grunnlaget for økte utsikter til framtidig overskudd og utbytte. Aksjonærene bidrar i tilfelle med denne kapitalen etter eierfordeling, og har i samme forhold rett på framtidig utbytte. Tilbakeholdelse av overskudd vil reflekteres i aksjekursen. Utsteder selskapet nye aksjer, selges disse vanligvis om lag til markedsverdi, og gir for øvrig samme rett til overskudd som tidligere utstedte aksjer. Tilsvarende bestemmelser som nevnt ovenfor vil gjelde for en eventuelt omdannet sparebank.

Spørsmålet om fordeling av aksjer og utbytte i en omdannet sparebank berører både rettferdighetsspørsmål og spørsmålet om en eventuelt skal skape incentiver for omdanning for visse grupper sparebanker. Skal en unngå at ikke aksjelovens bestemmelser om fordeling av utbytte mellom aksjeeiere i seg selv skaper incentiver for grunnfondsbevisiere til å foreta omdanning, er det nødvendig å sikre at omdanningen ikke gir grunnfondsbevisiere rett til en større andel av overskudd i den omdannede banken enn i sparebanken.

2.2.2 Merknader fra komiteen

Fleirtallet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslag til finansieringsverksemdslova § 2-19 tredje led nytt andre punktum.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader til punkt 1.2, og går imot forslaget.

2.3 Organ, føreseger mv. for stiftelsen

2.3.1 Samandrag

Departementet viser til at Banklovkomisjonens forslag om at stiftelsen skal ha en generalforsamling og et styre er i samsvar med forutsetningen i gjeldende finvl. § 2-22 første ledd, jf. stiftelsesloven § 5. Etter finvl. § 2-22 femte ledd velges styret av generalforsamlingen. Departementet kan ikke se at det er behov for endringer i disse reglene.

Justisdepartementet har hatt innvendinger mot betegnelsen "generalforsamling" på stiftelsens øverste organ. Finansdepartementet viser til at dette er betegnelsen som anvendes i gjeldende regler for omdanning av finansinstitusjoner, jf. finvl. § 2-22 tredje ledd nr. 1. Spørsmålet om betegnelsen på stiftelsens øverste organ ble vurdert i Ot.prp. nr. 42 (1989-1990) der det blant annet heter:

"Stiftelsene karakteriseres videre ved at de er selveiende. Dette innebærer bl.a. at det er ingen utenforstående som eier stiftelsens formue, svarer for stiftelsens gjeld, i kraft av eierposisjon kan utøve styringsrett over stiftelsen eller har rett til andel i stiftelsens overskudd. I lovforslaget er "generalforsamling" benyttet om det organ som skal velge styre mm. Dette er ikke vanlig terminologi for stiftelser, men finnes hensiktsmessig her."

Finansdepartementet finner det i denne sammenheng ikke hensiktsmessig å endre betegnelsen på stiftelsens øverste organ. Departementet legger i stedet opp til at en slik generell gjennomgang vil bli foretatt ved den avsluttende gjennomgangen av Banklovkomisjonens forslag.

Departementet mener det er meget viktig at stiftelsen forvalter sitt eierskap uavhengig av den bank eller

det morselskap stiftelsen har eierandel i. Det vises i denne sammenheng til at den eide institusjonen i visse tilfeller vil kunne ha interesser som ikke nødvendigvis samsvarer med stiftelsens formål. Departementet foreslår derfor at ingen av medlemmene av stiftelsens generalforsamling kan være personer som har tilknytning til den omdannede sparebanken, dens morselskap eller andre foretak i samme konsern som stiftelsen har eierandeler i. Banklovkommisjonen foreslo at en fjerdedel av medlemmene i generalforsamlingen i stiftelsen kunne ha tilknytning til sparebanken. Ved å kreve at ingen av medlemmene kan ha slik tilknytning, sikrer en i større grad enn Banklovkommisjonens forslag full uavhengighet mellom bank og stiftelse. Departementet ser slik full uavhengighet som svært viktig, spesielt dersom saker om salg av aksjer, oppkjøp mv. skulle komme opp.

I samsvar med Banklovkommisjonens forslag foreslås det at det ved valget av generalforsamling skal legges vekt på at medlemmene avspeiler den omdannede institusjonens kundestruktur og andre interessegrupper. Det vises til forslag til ny § 2-22 fjerde ledd.

Etter departementets syn bør minst halvparten av stiftelsens generalforsamling velges av og blant den omdannede institusjonens kunder. Det antas at et slikt krav vil følge av prinsippet om at sammensetningen skal avspeile foretakets kundestruktur mv. Departementet mener dette er et så grunnleggende krav at det bør tas eksplisitt inn i loven. Sammensetningen av den andre halvparten av generalforsamlingen må reguleres nærmere i stiftelsens vedtekter. Det følger av det som er sagt ovenfor at ingen ansatte eller tillitsvalgte kan være medlem av stiftelsens generalforsamling. Slike personer kan derfor ikke velges inn som kunderepresentanter. Ansatte i banken vil etter vanlige regler være representert i bankens organer. Vedtektene kan også fastsette regler om offentlige representanters valg av medlemmer i generalforsamlingen, jf. tilsvarende i sparebankloven § 8.

Departementet foreslår videre at ansatt eller tillitsvalgt i stiftelsen ikke kan være ansatt eller tillitsvalgt i den omdannede institusjonen eller annet selskap i finanskonsern som stiftelsen har eierinteresser i. Det vises til forslaget til nytt syvende ledd i finvl. § 2-22. Etter departementets syn vil en slik regel bidra til uavhengighet mellom stiftelsen og det foretak denne har eierinteresser i. Forslaget er i tråd med Banklovkommisjonens forslag.

Hovedprinsippene for kompetansefordelingen mellom generalforsamlingen og styret vil måtte forankres i stiftelsens vedtekter. Departementet legger til grunn at generalforsamlingens hovedoppgave vil være å godkjenne årsregnskap og årsberetning, forestå valg av styremedlemmer og revisor, samt beslutte eventuelle vedtektsendringer. I tillegg vil eventuelle vedtak om salg av aksjer måtte fattes av generalforsamlingen

med flertall som for vedtektsendringer. En omdanningsadgang for sparebanker vil medføre en betydelig utvidelse av omdanningsreglens "anvendelsesområde", noe som vil kunne tilsi at en standardisering av hovedprinsippene for kompetansefordelingen forankres i lov. På den annen side vil imidlertid Kredittilsynet måtte godkjenne stiftelsens vedtekter, og det er derfor etter departementets syn ikke nødvendig med en eksplisitt lovregulering av hvordan vedtektene bør utformes på dette punktet. Videre vil departementet med hjemmel i finvl. § 2-18 kunne gi regler som regulerer forholdet mellom generalforsamlingen og styret dersom det senere skulle vise seg at det oppstår behov for dette.

Departementet viser videre til Banklovkommisjonens forslag til lovbestemte krav om hva stiftelsens vedtekter skal inneholde. Forslaget bygger på finvl. § 2-22 tredje ledd og NOU 1998:7 om ny stiftelseslov (vedtatt ved lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser, ennå ikke fastsatt ikrafttredelsestidspunkt). Banklovkommisjonen foreslår å gi en oppregning av krav til hva stiftelsens vedtekter skal inneholde (Banklovkommisjonens forslag til § 8-8). Departementet er enig i Banklovkommisjonens vurdering. Departementet foreslår i tillegg en bestemmelse hvor det stilles krav til at vedtektene inneholder regler om endring av vedtektene, herunder krav til et kvalifisert flertall. Flertallskravet foreslås å innebære krav til tilslutning fra to tredeler av de møte- og stemmeberettigede medlemmene av generalforsamlingen. Det vises også til vurderingen av flertallskrav ved salg av stiftelsens aksjer i den omdannede sparebanken og flertallskrav ved fusjon og avvikling av stiftelsen.

2.3.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslag til finansieringsverksemdlova § 2-22 tredje, fjerde og ny sjuande led. Fleirtalet viser òg til kapittel 5 i innstillinga når det gjeld forslag til § 2-22 fjerde led.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader til punkt 1.2, og går imot forslaget.

2.4 Verksemda til stiftelsen

2.4.1 Samandrag

Et første spørsmål er om stiftelsens formål bør lovfestes. Banklovkommisjonen foreslår ingen særskilte regler om dette, mens Sparebankforeningen mener det bør lovfestes at "stiftelsen (skal) ha et langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap". Sparebankforeningen foreslår videre å lovfeste at stiftelsen bl.a. skal ha til formål å "videreføre sparebanktradisjonen, herunder gjennom gaver til allmenntilgode formål". Departementet er enig i at stiftelsens formål i utgangs-

punktet bør være å legge til rette for et langsiktig og stabilt eierskap, og slutter seg også til forslaget om at stiftelsen skal kunne beslutte å foreta utbetalinger til allmennyttige formål. Det vises til nærmere omtale under punkt 3.3 i proposisjonen og til lovforslaget § 2-19.

I tilknytning til sitt forslag om å lovfeste at stiftelsen skal kunne foreta utbetalinger til allmennyttige formål, foreslår Sparebankforeningen å lovfeste visse begrensninger i denne adgangen. For å sikre at stiftelsen skal være i stand til å delta i fremtidige emisjoner fra bankens side (og dermed unngå en utvanning av stiftelsens eierandel), foreslår Sparebankforeningen at stiftelsen ikke skal kunne foreta utdelinger av mer enn 25 pst. av årets avkastning. Departementet viser til at en sparebank etter gjeldende regler kan dele ut inntil 10 pst. av bankens overskudd (etter fradrag av utbytte til eventuelle grunnfondsbevisiere) til allmennyttige formål, jf. sparebankloven § 28. Etter departementets syn bør adgangen til å foreta utdelinger til allmennyttige formål ikke i seg selv være et motiv for omdanning av sparebanker. Dette tilsier at utdelinger fra eierstiftelsen og utdelinger fra en sparebank i størst mulig grad reguleres likt. Departementet foreslår på denne bakgrunn at sparebanker og eierstiftelser gis adgang til å dele ut inntil 25 pst. av årsoverskuddet til allmennyttige formål (med fradrag for utbytte til eventuelle grunnfondsbevisiere), jf. forslag til endringer i sparebankloven § 28 og forslag til finansieringsvirksomhetsloven § 2-23 nytt fjerde ledd.

Når det gjelder spørsmålet om plasseringsregler for stiftelsens midler, viser departementet til at det følger av gjeldende finansieringsvirksomhetslov § 2-23 første ledd tredje punktum at stiftelsen kan kjøpe aksjer eller grunnfondsbevis i andre institusjoner samt forvalte sin likviditet blant annet ved bankinnskudd og kjøp av statspapirer. Departementet foreslår ingen endringer i disse reglene.

Stiftelsen skal ha et "langsiktig og stabilt formål" med sitt eierskap i den omdannede banken eller dens morselskap. Etter departementets syn tilsier dette at ethvert salg av stiftelsens aksjer i den omdannede banken eller dens morselskap behandles av stiftelsens generalforsamling. Videre er det etter departementets syn naturlig at beslutninger av denne art fattes med det samme flertall som kreves for vedtektsendringer, dvs. krav om kvalifisert flertall. Dette flertallskravet innebærer krav om tilslutning fra to tredelers av de møte- og stemmeberettigede medlemmene av generalforsamlingen.

Departementet viser til at stiftelser etter omdanning av gjensidige forsikringsselskaper og kredittforetak etter gjeldende finvl. § 2-23 første ledd annet punktum kan utstede grunnfondsbevis. Banklovkomisjonen kan ikke se behov for at en stiftelse skal kunne utstede grunnfondsbevis eller ta opp lån. Etter departementets vurdering vil en stiftelse etter omsten-

dighetene kunne ha et behov for å utstede grunnfondsbevis, bl.a. for å kunne delta i den omdannede sparebankens emisjoner. Departementet kan ikke se at det foreligger grunner til å forby dette, og vil derfor ikke foreslå et slikt forbud som foreslått av Banklovkomisjonen. Adgangen til å utstede grunnfondsbevis følger allerede av finvl. § 2-23 første og annet ledd. Stiftelsens adgang til å ta opp lån bør etter departementets vurdering være begrenset. Midlene som stiftelsen skaffer seg på kapitalmarkedet, skal nyttes til egenkapitalplassering (aksjer i den omdannede sparebanken), og det er derfor svært viktig at det er egenkapital (gjennom utstedelse av grunnfondsbevis) som hentes inn. Dermed vil en sikre at stiftelsen ikke kommer i en solvensmessig utsatt stilling. I forlengelsen av dette foreslås det derfor at innlån begrenses oppad til 10 pst. av stiftelsens samlede kapital på tidspunktet for låneopptaket, eksklusiv kapital innhentet ved innlån. Både opptak av grunnfondsbevis og innlån kan bare foretas ved to tredelers flertall på stiftelsens generalforsamling.

2.4.2 Merknader fra komiteen

Fleirtallet i komiteen, alle unnateke medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslag til finansieringsverksemdlova § 2-19 ny sjuande led, § 2-23 ny fjerde led og til endring av sparebanklova § 28 første led andre punktum.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader til punkt 1.2, og går imot forslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til forslaget til § 2-23 fjerde ledd annet punktum om den omdannede bankens morselskaps salg av aksjer i den omdannede banken og til at finansministeren i brev til Fremskrittspartiets stortingsgruppe 3. mai 2002 skriver:

"Bestemmelsens første og annet punktum må forstås slik at den utelukkende regulerer krav til den beslutningen som skal ligge til grunn for stiftelsens vedtak, herunder vedtak om stemmegivning på generalforsamling i banken eller morselskapet. ... Fjerde ledd annet punktum regulerer kravet til beslutningsgrunnlag for stiftelsens stemmegivning på generalforsamling i morselskapet i tilfelle det er spørsmål om salg av aksjer i banken."

Disse medlemmer viser for det første til at det vanskelig kan bli snakk om stemmegivning i bankens generalforsamling, all den tid første punktum ikke regulerer annet enn salg av aksjer, som jo er et eierspørsmål som er banken helt uvedkommende. Disse medlemmer slutter seg imidlertid til synspunktene på annet punktum, men viser til at både lovforslaget og omtalen i proposisjonen er upresise på dette punkt. Disse medlemmer foreslår derfor en be-

stemmelse som presiserer at dersom det er morselskapets generalforsamling som skal treffe beslutning om salg av aksjer i banken, så skal stiftelsens stemmegivning avgjøres av generalforsamlingen i stiftelsen:

"I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endring:

§ 2-23 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Tilsvarende gjelder beslutning om stiftelsens stemmegivning på morselskapets generalforsamling, dersom denne skal treffe beslutning om salg av aksjer i den omdannede sparebanken."

Disse medlemmer er for øvrig ikke enig med finansministeren i at det "*vil være naturlig å sette som vilkår at morselskapets vedtekter presiserer at det er generalforsamlingen i morselskapet ... som skal behandle et eventuelt spørsmål om salg eller annen avhendelse av aksjer*", slik han skriver i brev til Fremskrittspartiets stortingsgruppe 3. mai 2002.

2.5 Nedlegging av finansstiftelsar

2.5.1 Samandrag

I likhet med Banklovkomisjonen finner departementet det naturlig å kreve kvalifisert flertall i stiftelsens generalforsamling for å vedta å fusjonere eller avvikle stiftelsen, som for vedtektsendringer. Det vises til at tilsvarende krav foreslås for salg av aksjer, og de samme hensyn gjør seg gjeldende ved fusjon og avvikling. Departementet viser for øvrig til at finvl. § 2-24 inneholder særlige regler om fusjon og avvikling av stiftelse oppstått ved omdanning av gjensidig forsikringsselskap og kredittforening til aksjeselskap. Disse reglene tilsvarer langt på vei Banklovkomisjonens forslag til regler for opphør av finansstiftelser, som foreslår at gjeldende regler i stor grad bør videreføres også for sparebankstiftelser.

Mht. begrepsbruken viser departementet til at begrepet "fusjon" i dag benyttes i finvl. § 2-24. Departementet kan ikke se at begrepsbruken er egnet til å skape særlig klarhet, men har forståelse for at begrepet fusjon vanligvis er forbeholdt en særlig form for sammenslåing av aksjeselskaper. Departementet er således enig i at begrepet "fusjon" bør erstattes med begrepet "sammenslåing".

Sparebankforeningen foreslår at stiftelsen bør reguleres av reglene om finansstiftelser i finansieringsvirksomhetsloven så lenge den eier mer enn 10 pst. av aksjene i den omdannede institusjonen. Dersom eierandelen er under 10 pst., vil imidlertid stiftelsen måtte omdannes til en stiftelse regulert i sin helhet av stiftelsesloven. Sparebankforeningens forslag er nært knyttet til gjeldende eierbegrensingsregler. Disse reglene har vært gjenstand for en nærmere evaluering i NOU 2002:3. Utredningen ble sendt på høring 19. februar

2002 med høringsfrist 21. mai 2002. Departementet antar imidlertid at en vurdering av hvor en nedre grense for stiftelsens eierandel skal settes, kan foretas uavhengig av den pågående evaluering av eierbegrensingsreglene. Virkningen av å falle inn under særreglene i finansieringsvirksomhetsloven bør etter departementets vurdering opphøre når stiftelsen ikke lenger har innflytelse over den omdannede institusjonen som overstiger et visst nivå. En stiftelse med liten innflytelse på den omdannede sparebanken vil ha mindre mulighet for å oppfylle sitt formål om å bidra til å styrke grunnlaget for bankens selvstendighet og videreføre sparebanktradisjonen. Innflytelsen i en omdannet institusjon i det enkelte tilfelle har bl.a. sammenheng med stiftelsens eierandel i forhold til andre aksjonærer eller grupper av aksjonærer. Eierstrukturen i en omdannet institusjon vil, i alle fall etter hvert, kunne være svært forskjellig i de ulike omdannede institusjonene. Det taler etter departementets vurdering for å sette skjæringspunktet på et lavt nivå. Ved vurderingen av innflytelse kan det også være naturlig å se hen til aksjerettslige regler om tvangsutløsning. Departementet foreslår på denne bakgrunn at en stiftelse som eier under 10 pst. av aksjene i den omdannede institusjonen ikke lenger skal reguleres av finansieringsvirksomhetsloven.

2.5.2 Merknader frå komiteen

Komiteen sluttar seg til forslag til finansieringsverksemdlova § 2-24 tredje til femte led og ny overskrift til § 2-24.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslag til finansieringsverksemdslova § 2-24 første led nytt fjerde punktum og § 2-24 sjette led.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader til punkt 1.2, og går imot forslaget til § 2-24 første ledd nytt fjerde punktum og § 2-24 sjette ledd.

2.6 Tilhøve til sikringsfond

2.6.1 Samandrag

Etter departementets syn er det naturlig at en omdannet sparebank fortsatt skal være medlem av Sparebankenes sikringsfond. Omdanningen vil ikke i seg selv påvirke bankens virksomhet, og banken vil gjennom den særskilte tilknytningen til stiftelsen fortsatt på viktige måter skille seg fra en forretningsbank. Dersom stiftelsens eierandel blir under 10 pst. av aksjekapitalen i banken eller morselskapet, vil imidlertid denne tilknytningen til stiftelsen opphøre. Departementet foreslår derfor å gjøre bankens medlemskap i Sparebankenes sikringsfond betinget av at stiftelsen

eier 10 pst. eller mer av aksjene i banken eller morselskapet. Dersom stiftelsens eierandel blir mindre enn 10 pst. av aksjekapitalen i banken eller morselskapet vil banken måtte bli medlem av Forretningsbankenes sikringsfond. Departementet legger til grunn at en slik endring av medlemskap kan gjøres innen rammen av gjeldende regulering. Departementet foreslår imidlertid en tilføyelse i sikringsfondloven § 2-1 slik at den omdannede sparebanken kan være tilknyttet Sparebankenes sikringsfond dersom stiftelsens eierandel i den omdannede sparebanken er 10 pst. eller mer.

2.6.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslag til banksikringslova § 2-1 nytt femte punktum.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader til punkt 1.2, og går imot forslaget.

2.7 Sparebanknavnet - firma

2.7.1 Samandrag

Departementet er for så vidt enig med Banklovkommisjonen i at enkelte sparebankers drift og virksomhetsområde i dag har mange likhetstrekk med forretningsbankenes virksomhet og drift, og at ordet "sparebank" ikke gir en uttømmende beskrivelse av den virksomhet som drives.

Departementet antar likevel at det vil kunne være av en viss betydning for en institusjon å benytte ordet "sparebank" eller "spare" i sitt firma. Departementet foreslår at en stiftelse opprettet ved omdanning av en sparebank, skal omdannes til en stiftelse etter stiftelsesloven dersom den eier mindre enn 10 pst. av aksjene i den omdannede banken eller dennes morselskap. Departementet foreslår i tråd med dette og Sparebankforeningens forslag at en omdannet sparebank skal kunne benytte ordet "spare" eller ordet "sparebank" i sitt firma dersom en finansstiftelse eier 10 pst. eller mer av aksjene i banken eller morselskapet. Departementet vil på generelt grunnlag vurdere eneretten og plikten til å benytte foretaksbenevnelse i firmaet i forbindelse med den generelle oppfølgingen av Banklovkommisjonens utredning NOU 1998:14.

2.7.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til forslag til sparebanklova § 1 tredje led nye andre og tredje punktum og til at gjeldande andre punktum blir nytt fjerde punktum.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader til punkt 1.2, og går imot forslaget.

2.8 Unntak frå reglane om grenser for eigarskap

2.8.1 Samandrag

Det følger av finvl. § 2-23 tredje ledd at reglene om eier- og stemmerettsbegrensninger i finvl. §§ 2-2 og 2-4 ikke gjelder for stiftelser som er opprettet etter reglene i kapittel 2 avsnitt III for så vidt angår de aksjer som stiftelsen eier i den omdannede institusjonen eller morselskapet til en slik institusjon. Dette unntaket vil også få anvendelse på stiftelsens eierandel i en omdannet sparebank og dets eventuelle morselskap, og krever ikke særskilt lovregulering. Stiftelsens stemmerett kan imidlertid reguleres nærmere i den omdannede bankens vedtekter. Tilsvarende gjelder et eventuelt morselskap.

For ordens skyld vil departementet presisere at de øvrige aksjonærene i den omdannede banken og dets eventuelle morselskap vil måtte oppfylle eierbegrensningsreglene slik de til enhver tid gjelder. Det vises i den anledning til at Gjensidige NOR har lagt til grunn at Gjensidige Skadeforsikring ikke skal omdannes til aksjeselskap, men videreføres som medlemseid institusjon. Gjensidige NOR har videre lagt til grunn at Gjensidige Skadeforsikring skal tilknyttes konsernet ved eierandel i morselskapet og med en strategisk samarbeidsavtale, jf. finvl. § 2-2 annet ledd nr. 10. Departementet legger til grunn at søknad om godkjenning av strategisk samarbeidsavtale må underlegges en ordinær behandling i departementet.

2.8.2 Merknader frå komiteen

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, seier seg einige i dette.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader til punkt 1.2.

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet viser til merknader under punkt 1.2 og 2.1.2 når det gjelder departementets adgang til å stille vilkår om eier- og stemmerettsbegrensninger.

3. TILTAK FOR Å STYRKE GRUNNFONDSBEVISA

3.1 Samandrag

Det har vært reist spørsmål ved om en omdannelsesadgang for sparebanker vil svekke grunnfondsbevisets stilling, og om i så fall en omdannelsesadgang på sikt vil føre til at sparebanker som i utgangspunktet ikke ønsker å omdanne seg blir tvunget til å gjøre dette for å hente inn egenkapital til konkurransedyktige vilkår.

Departementet vil bemerke at utbytteskatten er vedtatt fjernet fra og med inntektsåret 2002.

Etter skatteloven § 4-12 sjette ledd, slik bestemmelsen lyder i dag, skal grunnfondsbevis formuerverdsettes til kursverdien 1. januar i ligningsåret. Dersom kursen ikke er notert eller kjent, settes formuerverdien til antatt salgsverdi.

Som et tiltak for å styrke grunnfondsbevisenes stilling foreslår departementet å endre skatteloven § 4-12 sjette ledd, slik at grunnfondsbevis skal verdsettes til 65 pst. av kursverdien 1. januar i ligningsåret, eller 65 pst. av antatt salgsverdi 1. januar i ligningsåret dersom kursen ikke er notert eller kjent. Dette gir skattemessig likestilling med aksjer i norske selskaper som ikke er notert på hovedlisten ved Oslo børs.

Den foreslåtte endringen gjelder ikke bare grunnfondsbevis i sparebanker, men også grunnfondsbevis i gjensidige forsikringsselskaper, kreditt- og hypotekforeninger og selveiende finansieringsforetak.

Endringen antas å ha små administrative konsekvenser. Provenytapet anslås på usikkert grunnlag til om lag 25 mill. kroner.

Lovendringen bør tre i kraft fra kommende budsjettår, det vil si fra og med inntektsåret 2003.

Det vises til forslag til endring i skatteloven § 4-12.

Sparebankforeningen har i tråd med Banklovkomisjonens forslag i NOU 1998:14 foreslått å åpne for at grunnfondsbevisene kan velge inntil 40 pst. av forstanderskapet i en sparebank. Departementet slutter seg til forslaget. Det antas at en slik styrking av grunnfondsbevisenes representasjonsrett vil kunne styrke grunnfondsbevisets stilling. Det vises til foreslått endring i sparebankloven § 8.

Departementet foreslår ikke andre endringer i reglene om sammensetningen av forstanderskapet. Dette innebærer bl.a. at de ansatte i banken velger blant de ansatte en fjerdedel av forstanderskapets medlemmer, samt at forstanderskapet skal ha like mange medlemmer valgt av sparebankens innskyttere og av kommunestyret, jf. sparebankloven § 8 annet ledd.

Forholdet mellom grunnfondsbeviskapitalen og den "eierløse" kapitalen i en sparebank er nærmere regulert i forskrift om grunnfondsbevis i sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper. Det følger av forskriften at en sparebank ikke kan utdele en større andel av utbyttet til grunnfondsbevisene enn det som følger av grunnfondsbevisenes andel av bankens ansvarlige kapital. Den overskytende del tilføres bankens eierløse kapital eller deles ut til allmenntilrette formål. Dette kravet er begrunnet i at det ikke skal bli noen forfordeling av grunnfondsbevisene på bekostning av den eierløse kapitalen. Sparebankforeningen foreslår å fjerne denne begrensningen på adgangen til å utdele utbytte til grunnfondsbevisene.

En slik endring forutsetter i tilfellet en forskriftsendring. Forslaget reiser prinsipielle betenkeligheter, siden det vil kunne innebære at grunnfondsbeviser-

ne begunstiges på bekostning av bankens eierløse kapital. Departementet vil imidlertid vurdere spørsmålet nærmere.

For øvrig viser departementet til forslaget om å tilate at sparebanker deler ut inntil 25 pst. av overskuddet til allmenntilrette formål, i motsetning til dagens 10 pst. grense. En slik økning vil kunne føre til at banker som ikke omdanner seg lettere kan tilpasse seg en ønsket kapitalstruktur.

3.2 Merknader frå komiteen

Komiteen er nøgd med at departementet har foreslege fleire tiltak for å styrkja grunnfondsbevisa si stilling. Komiteen sluttar seg til forslag til sparebanklova § 8 andre led femte punktum og fjerde led tredje punktum og til skattelova § 4-12 sjette led med føresegner for iverksetjing.

Komiteen har elles merka seg at departementet vil vurdere nærare forslaget frå Sparebankforeningen om endring av reglane for utbyttefordeling i grunnfondsbevisføresegna. Komiteen vil her peika på at det er viktig at rammevilkåra for grunnfondsbevis vert utforma slik at dei framstår som eit reelt alternativ til aksjar, når det gjeld eigenskapar som eigenkapitalinstrument. Komiteen legg til grunn at departementet vurderer forslaget også i lys av dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at det er viktig at sparebanker som ikke ønsker omdanning til aksjeselskap ikke blir tvunget til å gjøre dette for å hente inn egenkapital på konkurransedyktige vilkår. Det er derfor viktig at grunnfondsbeviset opprettholder og styrker sin stilling som egenkapitalinstrument. Disse medlemmer mener at de tiltakene som nå er satt i verk for å styrke grunnfondsbevisenes stilling vil være tilstrekkelige, men vil påpeke at bare erfaring med tiltakene over tid kan avgjøre om dette er tilfellet. Disse medlemmer vil derfor be Regjeringen følge nøye med i utviklingen i sparebankmarkedet i tiden framover, og ta initiativ til ytterligere tiltak for å styrke grunnfondsbevisenes stilling dersom det skulle vise seg nødvendig.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader til avsnitt 1.2.

Når Gjensidige NOR som Norges nest største finanskonsern omdannes til aksjeselskap, betyr det en kraftig svekkelse av grunnfondsbevisenes betydning som egenkapitalinstrument. I lys av dette mener disse medlemmer det er god grunn til å stille spørsmålstejn ved om de forslagene Regjeringen fremmer for å styrke grunnfondsbevisene er tilstrekkelige.

Disse medlemmer understreker at dette er helt avgjørende dersom ikke omdanningsadgangen skal gi en bølge av omdanninger blant sparebankene,

med påfølgende restrukturering av også denne delen av banknæringen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine respektive merknader ovenfor og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere tiltak som kan gi en ytterligere styrking av grunnfondsbevisene som egenkapitalinstrument for ikke omdannede sparebanker."

4. ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSAV LOVFORSLAGET

4.1 Samandrag

Forslaget om å endre finansieringsvirksomhetsloven antas isolert sett å ha begrensede økonomiske og administrative konsekvenser.

4.2 Merknader frå komiteen

Komiteen tek dette til orientering.

5. MERKNADER TIL DEI ENKELTE FØRESEGNENE

5.1 Samandrag

Finansieringsvirksomhetsloven

Til § 2-18 første ledd ny nr. 3

Ved at "sparebanker" tilføyes i finvl. § 2-18 gjøres lovens kapittel avsnitt III om omdanning av finansinstitusjoner anvendelig ved omdanning av sparebanker til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

Til § 2-19 første ledd nytt annet punktum

Departementet antar det er hensiktsmessig å presisere at det er adgang til å fastsette vilkår i forbindelse med tildeling av konsesjon. Tilføyelsen vil også omfatte omdanning av gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger. Departementet legger til grunn at dette ikke innebærer en endring i forhold til gjeldende rett.

Til § 2-19 femte ledd nytt annet punktum

Bestemmelsen er tatt med for å presisere at aksjene av praktiske årsaker kan deles ut direkte fra morselskapet i den omdannede institusjonen til stiftelsen, kundene og grunnfondsbeviserne. Dette vil innebære en forenklet prosedyre for tildeling av aksjer ved opprettelse av mellomliggende morselskap.

Til § 2-21

Endringen vil innebære at grunnfondsbeviserne ikke vil kunne motsette seg ombytting.

Første punktum bygger på Banklovkomisjonens forslag og skal erstatte gjeldende § 2-21. Departementet er enig at kommisjonens forslag innebærer en presisering i forhold til gjeldende lovtekst. Det fremgår nå direkte av lovteksten at de aksjene som skal ombyttes med grunnfondsbevisene, skal tilsvare de verdier grunnfondsbevisene representerer på omdannings-tidspunktet. Grunnfondsbeviskapitalen inkluderer etter denne begrepsbruken overkursfond og utjevning-fond.

I annet punktum foreslås det av praktiske hensyn at det i omdanningsvedtaket skal kunne fastsettes av grunnfondsbevisere med en andel av grunnfondsbeviskapitalen under en fastsatt grense skal tilføres kontanter i stedet for aksjer. Dette vil særlig kunne være praktisk for institusjoner med mange mindre grunnfondsbevisere. Hvor grensen skal settes må avgjøres individuelt ut fra forholdene i den enkelte institusjon, og vil kunne vurderes nærmere i forbindelse med behandlingen av en eventuell konsesjonssøknad. Det vises i denne sammenheng til at omdanningsvedtaket skal godkjennes av Kongen etter finvl. § 2-19 første ledd.

Endringene i § 2-21 vil få anvendelse også på reglene for omdanning av gjensidige forsikringsselskaper og kredittforeninger.

Til § 2-22 tredje ledd

Nye krav til vedtektenes innhold får etter ordlyden også betydning for eksisterende stiftelser opprettet ved omdanning av gjensidig forsikringsselskap og kredittforeninger. Departementet vil imidlertid kunne fastsette overgangsregler som innebærer at nye krav til vedtektene ikke skal gjelde slike stiftelser.

Til § 2-22 fjerde ledd

Første punktum er en videreføring av gjeldende § 2-22 fjerde ledd første punktum, med noe endret ordlyd. I annet punktum er det foreslått særskilt flertallskrav for vedtektsendringer i sparebankstiftelser. Det presiseres i lovteksten at vedtektsendringer krever tilslutning fra to tredeler av alle medlemmer av generalforsamlingen, ikke bare de fremmøtte. Et tilsvarende krav vil gjelde i forhold til andre lovbestemmelser som krever tilslutning som for vedtektsendringer.

Tredje punktum skal sikre uavhengighet mellom stiftelsen og den institusjon stiftelsen har eierandeler i. Det bemerkes at medlemmer av stiftelsens generalforsamling ikke anses som tillitsvalgte i stiftelsen. Tilsvarende regler for ansatte og tillitsvalgte foreslås imidlertid i bestemmelsens syvende ledd. I forlengelsen av dette foreslås regler i fjerde og femte punktum som skal bidra til å sikre at medlemmer av generalforsamlingen har bred bakgrunn. Departementet vil understreke at begrepet "andre interessegrupper" i fjerde punktum ikke er ment å omfatte andre aksjonærer i

den omdannede sparebanken, dens morselskap eller andre institusjoner stiftelsen eier aksjer i. Begrepet omfatter bl.a. personer som etter gjeldende regler for sparebanker blir valgt inn i sparebankens forstanderskap av kommunestyret/fylkestinget eller andre personer med lokal tilknytning.

Til § 2-22 sjette ledd

Departementet foreslår å erstatte begrepet "møtedeltaker" med "medlem". Forslaget er kun en teknisk endring.

Til § 2-23 annet ledd

Bestemmelsen gir Kongen hjemmel til å fastsette nærmere regler om grunnfondsbevis utstedt av stiftelsen, bl.a. i hvilken grad grunnfondsbevisforskriften skal gjelde.

Til § 2-23 nytt fjerde ledd

Departementet vil presisere at generalforsamlingens kompetanse etter første og annet punktum ikke kan delegeres til stiftelsens styre, verken i enkeltsaker eller generelt. Det er etter departementets oppfatning viktig at slike avgjørelser blir fattet av stiftelsens øverste organ. Av samme grunn foreslås også at beslutningene må ha tilslutning fra et flertall som for vedtektsendring. Etter femte punktum gjelder sparebankloven § 28 tilsvarende når det gjelder utdeling fra stiftelsen til gaver til allmennyttig formål. Like regler for utdelinger fra eierstiftelsen til en omdannet sparebank og fra andre sparebanker er i overensstemmelse med at stiftelsen skal ivareta sparebanktradisjonene, samtidig som den skal øve langsiktig og stabilt eierskap i banken. Like regler vil også bidra til at valg av organisasjonsform i størst mulig grad baseres på andre hensyn enn hvilket regelsett som kommer til anvendelse.

Til § 2-24

Gjeldende § 2-24 regulerer sammenslåing og avvikling til stiftelse oppstått etter omdanning av finansinstitusjon til aksjeselskap. Departementet foreslår særregel for stiftelser opprettet ved omdanning av sparebanker. Vedtak om avvikling eller sammenslåing av slike stiftelser krever tilslutning fra stiftelsens generalforsamling med flertall som for vedtektsendring. Videre foreslås å erstatte begrepet "fusjon" med "sammenslåing". Det foreslås et nytt sjette ledd hvor det fremgår at stiftelsen ikke lenger reguleres av denne lov dersom stiftelsens eierandel i den omdannede sparebanken er mindre enn 10 pst. I dette ligger det at stiftelsen må omdannes til en stiftelse regulert i sin helhet etter stiftelsesloven.

Sparebankloven

Til § 1 tredje ledd nytt annet og tredje punktum

Det foreslås en tilføyelse om at omdannet sparebank kan benytte ordet "sparebank" eller "spare" i sitt firma dersom stiftelsen opprettet ved omdanning av sparebanken eier 10 pst. eller mer av aksjene i den omdannede sparebanken eller i morselskapet i den omdannede sparebanken. Departementet presiserer at bankens firma etter alminnelige regler må inneholde betegnelsen AS eller ASA.

Til § 8 annet ledd femte punktum og fjerde ledd tredje punktum

Det foreslås endringer som vil styrke grunnfondsbevisseierens representasjon i sparebanker. I fjerde ledd erstattes "grunnfondsobligasjon" med "grunnfondsbevis" uten at dette skal innebære noen materiell endring.

Til § 28 første ledd annet punktum

Departementet foreslår å øke prosentsatsen til 25 pst. for å gjøre valgmuligheten for sparebanker større. Bestemmelsen vil gjelde tilsvarende for utdelinger fra eierstiftelser. Utdelinger skal likevel være i samsvar med forsiktig og god forretningsskikk.

Til § 47 nytt femte ledd

Det foreslås en presisering om at sparebanklovens regler om sammenslutning eller avvikling av sparebanker ikke gjelder for sparebanker som omdannes etter finvl. kapittel 2 avsnitt III.

Forretningsbankloven

Til § 1 annet ledd nytt annet punktum

Departementet vil presisere at reglene i forretningsbankloven kommer til anvendelse på den omdannede sparebanken så langt de passer.

5.2 Merknader frå komiteen

Komiteen sluttar seg til forslag til finansieringsverksemdslova § 2-22 sjette led.

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemene frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, sluttar seg til vurderingane til departementet og til forslag til ny overskrift til kapittel 2 avsnitt III i finansieringsverksemdlova, til finansieringsverksemdlova § 2-18 første led nr. 3, § 2-19 femte led nytt andre punktum, § 2-21, § 2-23 andre led nytt andre punktum, sparebanklova § 47 nytt femte led og forretningsbanklova § 1 andre led nytt andre punktum.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til § 2-21 annet punktum som bestemmer at grunnfondsbevisseiere kan bli tilført

kontanter i stedet for aksjer i forbindelse med omdannelse. Disse medlemmer viser til at finansministeren i brev til Fremskrittspartiets stortingsgruppe 3. mai 2002 skriver at:

"Grunnfondsbeveiere som utløses vil ... ha krav på et kontantbeløp som er lik markedsverdien av de aksjene som deres andel av grunnfondsbeviskapitalen skulle tilsi. Det sentrale hensynet vil være å sikre at grunnfondsbeveiere som får kontanter, får tildelt like mye verdier som om de på det aktuelle tidspunkt hadde fått aksjer."

Disse medlemmer slutter seg til dette og understreker viktigheten av at de som innløses ikke skal stilles dårligere enn de som får aksjer.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader til punkt 1.2.

6. ANDRE FORSLAG

6.1 Skattespørsmål

Komiteen har merka seg at Gjensidige NOR i brev 19. april 2002 med vedlegg til komiteen har reist spørsmålet om framføring av skatteposisjonar. Om dette skriv finansministeren i brev 6. mai 2002 til komiteen m.a.:

"Jeg anser det uheldig om ønsket organisasjonsform for spareforsikringsselskap og sparebanker ikke lar seg gjennomføre på grunn av manglende mulighet for overføring av skatteposisjoner som nevnt. Departementet ser derfor nærmere på ulike løsninger. Gjensidige NOR foreslår en endring i skatteloven § 11-20 slik at bestemmelsen også skal omfatte omdanning til aksjeselskap av gjensidig livforsikringsselskap eller sparebank. Ved omdanning etter denne bestemmelsen er det imidlertid et krav om minst 80% eierkontinuitet. Det kan synes som om dette kravet ikke blir oppfylt i det foreliggende tilfellet. En annen mulighet er å utvide hjemmelen etter skatteloven § 11-22 til å omfatte flere skatteposisjoner enn de to som kom inn ved lovendringen 21. desember 2001. Generelt anser jeg det ønskelig at skattereglene for omorganiseringer lovfestes slik at eventuell søknadsbehandling kan unngås. Med sikte på å redusere behovet for enkeltsøknader utreder departementet således nå muligheten for å lovfeste deler av den praksis som har utviklet seg etter § 11-22. Lovforslag kan imidlertid ikke forventes før i 2003. Som straksløsning vil en utvidelse av lempningshjemmelen være en mulighet."

Fleirtalet i komiteen, alle unnateke medlemmene frå Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, har ikkje merknader til at departementet brukar nødvendig tid til vurdering og utgreiing når det gjeld endring av generelle skattereglar.

I samsvar med rådet frå finansministeren går difor fleirtalet inn for ei utviding av lempningshjemmelen

i skattelova § 11-22 når det gjeld sparebankar og gjensidige livforsikringsselskap.

Fleirtalet fremjar på denne bakgrunn følgjande forslag til vedtak V:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 11-22 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Overdragende sparebanks og gjensidige livsforsikringsselskaps skatteposisjoner, herunder fremførbare underskudd etter skatteloven § 14-6 og ubenyttede godtgjøringsfradrag etter skatteloven § 10-12 fjerde ledd på tidspunktet for overføring, kan tillates overført."

Regjeringa sitt forslag til vedtak V og VI blir då høvesvis VI og VII, og i vedtak VII skal tilvisninga vere til vedtak VI.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er overrasket over at skattemessige forhold ikke er omtalt i proposisjonen, når finansministeren i brevet til finanskomiteen nettopp peker på det uheldige i at omdanninger av sparebanker hindres av uhensiktsmessige skatteregler, bl.a. den manglende adgangen til overføring av skatteposisjoner.

Disse medlemmer forutsetter videre at den praksis som gjelder lemping etter skatteloven ved aksjeombytte, vil bli fulgt også ved bytte av grunnfondsbevis mot aksjer i den omdannede banken.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til sine merknader til punkt 1.2.

6.2 Gjensidige livsforsikringsselskap - spørsmål om å tilføra kundane kontantar i staden for aksjar i den omdanna institusjonen

Komiteen har merka seg at Gjensidige NOR i brev 19. april 2002 med vedlegg til komiteen har reist spørsmålet om det av rasjonelle grunnar bør verta høve til, i enkelte høve, å tildela kundane i gjensidige livsforsikringsselskap kontantar i staden for aksjar, i samband med omdanning av slike selskap.

Komiteen har merka seg at finansministeren i brev 6. mai 2002 til komiteen uttalar m.a.:

"På den ene siden kan det anføres at et omdannet forsikringsselskap bør følge de alminnelige regler som gjelder for utløsning av mindre aksjonærer. Det følger av almennaksjeloven § 4-24 at selskapet etter omstendighetene kan tvangsløse aksjonærer som eier aksjer for under fem hundre kroner. På den annen side kan det anføres at det bør gjelde en situasjonsbestemt regel ved omdannelse av et gjensidig forsikringsselskap etter kundemodellen. Det kan anføres at kundene i et slikt selskap neppe kan ha hatt berettigede forventninger om tildeling av aksjer ved en eventu-

ell omdanning, siden slik tildeling avhenger av hvilken modell for omdannelse som velges. I tillegg foreslås i proposisjonen en lovregel om at grunnfondsbevisiere i enkelte situasjoner skal kunne utløses i kontanter. Dette er særlig begrunnet i praktiske hensyn, jf. Ot.prp. nr. 59 (2001-2002) s. 25. De samme praktiske hensyn må anses å gjøre seg gjeldende ved omdannelse av gjensidige forsikringsselskaper etter kundemodellen.

Departementet vil på denne bakgrunn ikke reise særskilte innvendinger mot at det foretas en lovendring som foreslått i notatet, slik at det inntas en ny annen setning i finansieringsvirksomhetsloven § 2-19 fjerde ledd som evt. kan lyde:

"I omdanningsvedtaket kan det bestemmes at kunder med rett til aksjer under en fastsatt grense skal tilføres kontanter i stedet for aksjer."

På bakgrunn av dette fremjar k o m i t e e n følgende forslag:

"I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner vert gjort slik endring:

§ 2-19 fjerde led skal lyde:

I omdanningsvedtaket kan det bestemmes at kunder med rett til aksjer under en fastsatt grense skal tilføres kontanter i stedet for aksjer."

7. FORSLAG FRÅ MINDRETAL

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen vurdere tiltak som kan gi en ytterligere styrking av grunnfondsbevisene som egenkapitalinstrument for ikke omdannede sparebanker.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 2

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endring:

§ 2-19 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Kongen kan sette nærmere vilkår for godkjenningen.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 3

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endring:

§ 2-23 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Tilsvarende gjelder beslutning om stiftelsens stemmegivning på morselskapets generalforsamling, dersom denne skal treffe beslutning om salg av aksjer i den omdannede sparebanken.

8. TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

K o m i t e e n viser til det som står framføre og til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjere slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner mv. (omdanning av sparebanker til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap)

I

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

Overskrift til kapittel 2 avsnitt III skal lyde:

III Omdannelse av finansinstitusjoner til aksjeselskap og allmennaksjeselskap

§ 2-18 første ledd nr. 2 og nytt nr. 3 skal lyde:

2. kredittforeninger,
3. sparebanker.

§ 2-19 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Kongen kan sette nærmere vilkår for godkjenningen, herunder vilkår knyttet til vedtektene i den omdannede institusjonen og dens morselskap.

§ 2-19 tredje ledd nytt annet punktum skal lyde:

Sparebanker kan likevel bare omdannes etter reglene i første punktum bokstav b.

§ 2-19 fjerde ledd nytt annet punktum skal lyde:

I omdanningsvedtaket kan det bestemmes at kunder med rett til aksjer under en fastsatt grense skal tilføres kontanter i stedet for aksjer.

§ 2-19 femte ledd nytt annet punktum skal lyde:

I slike tilfeller kan aksjer til stiftelsen, kundene og grunnfondsbevisierne deles ut direkte fra morselskapet.

§ 2-19 sjette ledd nytt tredje punktum skal lyde:

I sparebanker treffes vedtaket av forstanderskapet.

Nåværende tredje og fjerde punktum blir nye fjerde og femte punktum.

§ 2-19 nytt syvende ledd skal lyde:

Stiftelsen som er opprettet ved omdanningen av en sparebank skal ha et langsiktig og stabilt formål med sitt eierskap i den omdannede sparebanken eller dens morselskap og videreføre sparebanktradisjonen.

§ 2-21 skal lyde:

§ 2-21 Grunnfondskapital

Grunnfondsbeviserne skal tilføres en andel av det samlede antall aksjer som tilsvarer forholdet mellom deres andel av grunnfondsbeviskapitalen og egenkapitalen på omdannelsesstidspunktet. I omdannelsesvedtaket kan det bestemmes at grunnfondsbevisiere med en andel av grunnfondsbeviskapitalen under en fastsatt grense skal tilføres kontanter i stedet for aksjer.

§ 2-22 tredje ledd skal lyde:

Vedtektene skal inneholde regler som angir:

1. stiftelsens firma,
2. kommunen hvor stiftelsen er hjemmehørende,
3. stiftelsens formål,
4. hvordan stiftelsens midler skal kunne plasseres,
5. antallet styremedlemmer og hvordan styret skal dannes og suppleres,
6. hvilke andre organer enn generalforsamling og styre stiftelsen eventuelt skal ha, hvordan organene dannes og suppleres, og hvilken myndighet og hvilke oppgaver disse skal ha,
7. grunnkapitalens størrelse,
8. valg av medlemmer til generalforsamlingen,
9. når generalforsamlingen skal holdes,
10. hvordan vedtektene endres,
11. anvendelse av årsoverskudd og dekning av eventuelt underskudd,
12. avvikling av stiftelsen,
13. hvordan formuen skal disponeres ved avvikling.

§ 2-22 fjerde ledd skal lyde:

Vedtektene kan også inneholde bestemmelser om begrensning av det antall stemmer et medlem kan avgi på generalforsamlingen. I en stiftelse som er opprettet ved omdanning av en sparebank krever vedtektsendring tilslutning fra to tredeler av alle medlemmer som har rett til å møte på generalforsamlingen. For slike stiftelser gjelder også at ingen av medlemmene av generalforsamlingen kan være personer som er ansatt eller har tillitsverv i den omdannede sparebanken eller et annet selskap i samme konsern som den omdannede sparebanken. Det skal legges vekt på at medlemmene avspeiler den omdannede institusjonens kundestruktur og andre interessegrupper. I slike stiftelser skal minst halvparten av medlemmene av generalforsamlingen velges av og blant den omdannede institusjonens kunder.

samlingen velges av og blant den omdannede institusjonens kunder.

§ 2-22 sjette ledd skal lyde:

På generalforsamlingen har et medlem rett til å få behandlet spørsmål som han melder skriftlig til styret innen en uke før møtet holdes.

§ 2-22 nytt syvende ledd skal lyde:

Ansatt eller tillitsvalgt i stiftelsen kan ikke være ansatt eller tillitsvalgt i den omdannede institusjonen eller et annet selskap i samme konsern som den omdannede institusjonen.

§ 2-23 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Kongen kan gi nærmere regler om slike grunnfondsbevis.

§ 2-23 nytt fjerde ledd skal lyde:

I en stiftelse som er opprettet ved omdanning av en sparebank må en beslutning om salg av aksjer i den omdannede sparebanken eller dets morselskap treffes av generalforsamlingen med flertall som for vedtektsendring. Beslutning i morselskapet til den omdannede sparebanken om salg av aksjer i banken krever tilslutning fra stiftelsens generalforsamling med flertall som for vedtektsendring. En stiftelse som er opprettet ved omdanning av en sparebank kan ta opp lån begrenset oppad til ti prosent av stiftelsens kapital eksklusiv innlån. Slike stiftelser kan kun utstede grunnfondsbevis eller oppta lån etter tilslutning fra stiftelsens generalforsamling med flertall som for vedtektsendring. Ved utdeling av gaver til allmenntilgjort formål fra slike stiftelser gjelder reglene i lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker § 28 tilsvarende. Vedtektene kan fastsette strengere regler enn det som følger av første og annet punktum.

I § 2-24 skal overskriften lyde:

Sammenslåing og avvikling av virksomhet

§ 2-24 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Vedtaket om å avvike eller slå sammen en stiftelse som er opprettet ved omdanning av en sparebank krever tilslutning fra stiftelsens generalforsamling med flertall som for vedtektsendring.

§ 2-24 tredje til femte ledd skal lyde:

Hvis stiftelsen ved sammenslåing av to finansinstitusjoner hvorav den ene tidligere er omdannet etter avsnitt III i loven her, velger å opprettholde virksomheten, skal kretsen av stemmeberettigede utvides til å gjelde hele den sammenslåtte finansinstitusjon.

Ved sammenslåing av to finansinstitusjoner som begge tidligere er omdannet etter avsnitt III i loven

her, avgjør Kongen om de to stiftelsene skal *slås sammen*, med mindre en av stiftelsene treffer vedtak om å avvikle virksomheten. Reglene i første og annet ledd og § 2-22 gjelder tilsvarende.

Ved *sammenslåing* eller avvikling etter alternativene ovenfor kan Kongen bestemme at stiftelsens formue skal fordeles på den omdannede finansinstitusjonens kunder og på hvilken måte dette skal gjennomføres. Fordelingen skal skje etter de samme prinsipper som etter § 2-19 tredje ledd bokstav a.

§ 2-24 nytt sjette ledd skal lyde:

Reglene i kapitlet her gjelder ikke for en stiftelse som er opprettet ved omdanning av en sparebank, hvis stiftelsen eier mindre enn ti prosent av aksjene i den omdannede sparebanken eller i tilfelle i den omdannede sparebankens morselskap.

II

I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker gjøres følgende endringer:

§ 1 tredje ledd nytt annet og tredje punktum skal lyde:

Sparebank som er omdannet etter bestemmelsene i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner kapittel 2 avsnitt III, kan fortsette å benytte ordet «sparebank» og ordet «spare» i sitt firma. Dette gjelder likevel ikke dersom stiftelsen som er opprettet ved omdanningen, faller inn under § 2-24 sjette ledd i den nevnte loven.

Nåværende annet punktum blir nytt fjerde punktum.

§ 8 annet ledd femte punktum skal lyde:

I sparebank som har utstedt omsettelige grunnfondsbevis, jfr. 2 annet ledd velges *minst en femdel og ikke mer enn to femdel* av forstanderskapets medlemmer og varamedlemmer av eierne av grunnfondsbevisene *etter nærmere bestemmelser i vedtektene.*

§ 8 fjerde ledd tredje punktum skal lyde:

I sparebank som er dannet ved sammenslutning av sparebankeid forretningsbank og sparebank, kan Kongen tillate at inntil *to femdel* av forstanderskapets medlemmer og varamedlemmer velges av sparebanker som eier *grunnfondsbevis.*

§ 28 første ledd annet punktum skal lyde:

Inntil *25 prosent* av gjenværende overskudd kan likevel brukes til *allmenyttige* formål.

§ 47 nytt femte ledd skal lyde:

Paragrafen her gjelder ikke når sparebanker omdannes etter bestemmelsene i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner kapittel 2 avsnitt III.

III

I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker gjøres følgende endring:

§ 1 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Loven gjelder for banker som er omdannet etter bestemmelsene i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner kapittel 2 avsnitt III.

IV

I lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner gjøres følgende endring:

§ 2-1 nytt femte punktum skal lyde:

En sparebank som er omdannet etter bestemmelsene i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner kapittel 2 avsnitt III, skal være medlem av Sparebankenes sikringsfond med mindre stiftelsen som er opprettet ved omdanningen, faller inn under § 2-24 sjette ledd i den nevnte loven.

V

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 11-22 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Overdragende sparebanks og gjensidige livsforsikringselskaps skatteposisjoner, herunder fremførbare underskudd etter skatteloven § 14-6 og ubenyttede godtgjørelsesfradrag etter skatteloven § 10-12 fjerde ledd på tidspunktet for overføring, kan tillates overført.

VI

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 4-12 sjette ledd skal lyde:

Grunnfondsbevis i sparebank, gjensidig forsikringselskap, kreditt- og hypotekforening og selveiende finansieringsforetak verdsettes til *65 prosent* av kursverdien 1. januar i ligningsåret. Er kursen ikke no-

tert eller kjent, settes verdien til *65 prosent* av den antatte salgsverdi.

de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid. Kongen kan gi overgangsbestemmelser.

VII

Endringen under VI trer i kraft med virkning fra og med inntektsåret 2003. Loven forøvrig gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft

Oslo, i finanskomiteen, den 30. mai 2002

Siv Jensen
leiar

Ingebrigt S. Sørfohn
ordfører og sekretær